

Sendt i søvnskole af vindmøllestøj

Beboere i nærheden af tolv kæmpemøller føler, at deres livskvalitet er blevet væsentligt forringet på grund af søvnforstyrrelser, søvnmangel og andre mærkbare gener.

Af Peter Skeel Hjorth, journalist

”Man har taget dét fra os, vi værdsætter mest - stilheden, roen og mørket. Går jeg ud om aftenen, ser jeg de kraftige røde lys over træerne. Vi ser også de røde lys inde i huset. Og så er der lyden, som er et andet problem. Vi kan høre vindmøllerne både ude og inde, afhængig af vindretningen.”

Sådan beskriver jordemoder Britta Carlsson, 63, sine problemer med at være nabo til en ny vindmøllepark. Også andre beboere i nærområdet omkring Oxhult-parken i skovene ved Hishult i Laholms kommune føler sig stærkt påvirkede af Arise Windpowers 12 kæmpemøller af typen Vestas V90 med en totalhøjde på 150 meter. Disse beboere oplever en mærkbar forringelse af deres livskvalitet.

”Så store vindmøller kan ikke være i nærheden af beboelse. Det er helt oplagt. De er ubehagelige at se på. Lydene er ubehagelige, og det samme er slagskyggerne,” siger overlæge Torben Ishøy, der bl.a. har arbejdet for Dansk Røde Kors i Afghanistan, været udsendt af FN til Balkan og Rwanda efter folkedrabet på tutsierne. Han har også medvirket i danske undersøgelser af det såkaldte ”Golfkrigs-syndrom” efter den første krig imod Irak.

I september fik Torben Ishøy forevist Oxhult-parken og så den fra mange sider. Han fik lejlighed til at se og høre vindmøllerne på både kort og lang afstand. Torben Ishøy var i november med til de samtaler, som danner grundlag for denne artikel.

”Jeg kan godt forstå, at folk føler sig stærkt påvirkede, og det er indlysende, at sundhedsvæsenet må følge udviklingen nøje. Der er tale om en nyt område, som kan påvirke menneskers sundhed. Langvarige søvnforstyrrelser er ikke at spøge med, men der kan på længere sigt også være andre medicinske følger, som vi endnu ikke har set antydningen af”, påpeger Torben Ishøy.

Ødelagt livskvalitet

Søvnforstyrrelser, søvnmangel og irritabilitet. Generes af vindmøllestøj, roterende slagskygger og blinkende advarselslys. Føler at have mistet de værdier, der har fået dem til at bo ude i naturen. Bekymringer for fremtiden. Frygt for at blive stavnsbundet til huse, der ikke kan sælges, og for at få endnu flere forstyrrende kæmpemøller i nærheden.

Forhold som disse har vendt op og ned på tilværelsen for beboere med udsigt til vindmølleparken, der blev indviet lige efter påske. Indtil da kunne disse beboere nyde stilheden, roen og mørket om natten i naturen omkring dem. Inden de tolv vindmøller blev rejst, fik beboerne at vide, at de praktisk taget ikke ville kunne se dem og heller ikke høre dem.

Fra sit hus kan underskötterska Solveig Dalin, 55, i dag tydeligt se ni vindmøller, hun ikke skulle kunne se ret meget af. Det var det, hun havde fået at vide. Ganske vist var de fleste vindmøller med på en fotomontage, set fra hendes hus. Der mangler fire, ”som der ikke var plads til i den vinkel”. Billedet til denne fotomontage blev imidlertid først taget længe efter, at der var givet tilladelse og byggeriet næsten var i gangt.

Virkeligheden blev ganske anderledes. Og kæmpemøllerne kan høres kraftigt ved visse vindretninger, selvom der er 1000 meter til den nærmeste.

Solveig Dalin virker forstenet, når hun fortæller, hvordan det har påvirket hendes liv. Torben Ishøy bemærker ”en stille gråd over sin nuværende fysiske og mentale situation, da der bliver spurgt ind til den manglende gnist i hendes øjne, som var åbenlys for alle”.

En måneds tid efter indvielsen af vindmølleparken fik Solveig Dalin 5. maj konstateret for højt blodtryk og er i medicinsk behandling.

”Jeg sover med åbent vindue. Nu har jeg ind i mellem søvnproblemer, og det har jeg aldrig haft tidligere. Jeg sover, men vågner, sover og vågner. Ved visse vindretninger kan man ikke engang gå på toilettet og få fred. For også på toilettet kan man høre støjen fra vindmøllerne”, siger Solveig Dalin.

”I begyndelsen var jeg ikke betænkelig ved, at der skulle komme vindmøller. De er grimme at se på, men det værner jeg mig til, tænkte jeg. Derfor var jeg heller ikke med i protestgruppen. Jeg var ikke særlig negativ. Men efter at vindmøllerne er kommet, trives jeg ikke længere som før.”

Det gør familiens geder heller ikke. Fårene reagerer ikke, men hendes geder har det dårligt. Ude har de adgang til al den mad, de kan ønske sig. Men de spiser ikke, og de vil hellere være inde i stalden. Det er ikke tilladt at have dyrene inde hele året. Gederne skal tvinges til at være ude, men bryder gennem hegnet og løber tilbage til stalden.

Solveig Dalin er bange for, at gederne skal dø.

”Vores udehund har det heller ikke godt og har ændret adfærd,” siger hun. ”Jeg er urolig for dyrene, kan ikke slappe af og føler mig dårlig tilpas. Jeg er

ikke lige så rolig og tryk som tidligere. Det er ikke længere afkobende at gå i naturen på grund af lyden, skyggerne og de røde lys, som man ikke kan lade være med at se på. De røde lys tiltrækker øjnene, selv når man sidder ved sin computer inde i huset.

Min livskvalitet er blevet ødelagt. For jeg trives ikke længere som før. Jeg har altid været et roligt menneske. Nu kan jeg ikke slappe af og er blevet irritabel. Og jeg har ikke længere lyst til at træffe andre og have en normal social tilværelse.

Sjælefreden forstyrret

Britta Carlsson er nabo til Solveig Dalin og bor 1100 meter fra nærmeste kæmpemølle.

”Går man 25 meter bort fra huset, ser man alle tolv. De skulle ikke ses på grund af træerne og slet ikke høres her, fik vi at vide, når vi talte med kommunen”, fortæller Britta Carlsson, der føler sig snydt af kommunen.

Fra sit hus havde hun indtil for et halvt år siden udsigt til uforstyrret natur. Nu kan hun se de røde lys, hun ikke kan lide at se, allerede når hun kører fra sit arbejde i Laholm 20 kilometer fra kæmpemøllerne. Både støjen og lysene forstyrrer hendes sjælefred.

”Når jeg kommer hjem fra mit arbejde, hvor jeg har mennesker omkring mig hele tiden, har jeg brug for den stilhed og ro, der har været herude i naturen. Det er derfor, vi bor her. At gå en tur i skoven er ikke længere den afkobling, det har været. Og det har gjort mig mere irritabel.

Søvnproblemer har jeg tidligere haft. Det er bestemt ikke blevet bedre. Jeg kan ikke længere have et åbent vindue om natten på grund af støj, jeg vil beskrive som lyden af en gammel opvaskemaskine. Jeg havde for højt blodtryk, inden møllerne kom. Nu er det højere. Man bliver let mistroet, når man siger, at man har en følelse af at have ondt i hele kroppen. Men det er sådan, jeg oplever det”, siger Britta Carlsson.

”Forskellen på før og nu er stor. En dag gik jeg en lang tur med hunden, men var ved at blive vanvittig af lydene og ville bare hjem. Det var ren tortur. Stilheden er taget fra os. Jeg vil bo i skoven og tænker overhovedet ikke på at flytte, for vi kan let havne i samme situation et andet sted. Vi har mange spekulationer om, hvad vi skal gøre.”

Vækket af vindmøllestøj

Christina Johnsson, 46, er taxichauffør og bor cirka to kilometer fra nærmeste kæmpemølle. Her har hun boet i 25 år. En nat den sidste uge i juni blev hun vækket af en rungende lyd. Hun vidste ikke, hvad det var. For hende lød det, som om en lastbil var kørt af vejen og gassede og gassede for at komme fri. Men det var vindmøllestøj.

Ved visse vindretninger oplever hun den som meget kraftig, selvom afstanden til den nærmeste kæmpemølle er to kilometer. På grund af vindmøllestøj

fik hun ikke ret megen søvn sommeren over. Syv ugers sommerferie hjalp ikke. Hendes søvnforstyrrelser fortsatte. Og hun har ikke tidligere haft problemer med at sove.

Efter på det nærmeste ikke at have sovet i flere uger følte Christina Johnson sig så medtaget, at hun gik til læge. Hun fik recept på indsovningstabletter, tog den første og sov til ved 2-tiden om natten. Så vågnede hun. Da hun næste dag var hun ude at køre taxi, var hun så konfus, at hun havde svært ved at finde rundt.

Christina Johnson mente, at medicinen var årsagen, og har ikke taget flere tabletter. Derfor fortsatte hendes problemer med at sove. Hun giver et eksempel:

”Sidste fredag sov jeg først klokken 2 og vågnede klokken 5. Det ødelægger døgnrytmen, og jeg gabede hele dagen.”

Heller ikke en sygemelding på fire uger hjalp Christina Johnson. Nu er hun sendt på søvnskole for at lære at sove igen. Årsagen til hendes søvnproblemer: vindmøllestøj.

”Det er givet, at mit liv er blevet dårligere. At flytte til et andet soveværelse hjalp heller ikke. Det blev det snarere værre af. Og udvides vindmølleparken til Kåphult på den anden side af mit hus, bliver det endnu værre. Det kan godt være, at vi skal have vindkraft, men det skal ikke være på menneskers bekostning”, siger hun.

Mindst mulig indtrængen?

I skærende kontrast til disse menneskers oplevelse af at få deres tilværelse ødelagt af vindkraft står følgende juridiske vurdering af enudvidelse til Kåphult:

”Den valgte lokalisering er sammenfatningsvis lempelig ud fra bestemmelserne i 2 kap. 6 § i miljøloven med hensyn til at formålet med vindmølleparken vil kunne opnås *med mindst mulig indtrængen og olägenhet for menneskers sundhed og miljøet (fremhævet af red.)* med hensyn til, at begrænsningsværdierne vil kunne overholdes af virksomhedsudøveren”.

Den lange sætning er skrevet af en ung jurist, cand. jur. Elisabeth Månson*, fra det store Setterwals Advokatbyrå i Malmø, juridisk rådgiver for Arise Windpower. Sætningen står at læse i en skrivelse fra den 3. november 2009 til miljødomstolen, hvortil en række beboere har anket lensstyrelsens tilladelse til at udvide Oxhult-parken til Kåphult på den anden side af de huse, hvor beboerne føler sig hårdt ramte. I samme skrivelse kan man læse:

”Lyden fra vindmøllerne kan for de omkringboende opleves som højere når det blæser fra en vis retning men lydniveauerne vil uanset hvilken retning vinden blæser fra befinde sig inden for begrænsningsværdierne som er fastsat af praksis, ifølge den pålidelige beregning, som er udført med hensyntagen til vindretning under alle vejrforhold.”.

Meningen er ikke til at tage fejl af. Der skal ikke tages hensyn til de omkringboende, når vindmøllestøjen er beregnet til at holde sig under grænseværdierne. Det mener den unge jurist fra Setterwal, der på sin hjemmeside beskriver sig selv som et af Sveriges hurtigst voksende erhvervsjuridiske bureauer med 150 jurister og kontorer i landets tre største byer.

I stærk kontrast til den unge jurists betoning af støjberegningernes pålidelighed står, hvad der kom frem på den tredje internationale konference om vindmøllestøj i Ålborg 17.- 19. juni. Af den fremgik det klart, at de computerberegnedede støjniveauer er relativt præcise og alligevel behæftede med metodemæssige usikkerheder. Stor variation i de beregnede resultater er mulig, fremgik det. Men den unge jurists udlægning er naturligvis også kun et partsindlæg.

Den 19. oktober var miljødomstolen på besigtigelse i området ved Oxhultparken. I den anledning blev administrerende direktør Peter Nygren fra Arise Windpower i en lokal avis citeret for at sige: "Det er almenvellet over for den enkelte".

Den udtalelse rejser et afgørende spørgsmål:

Hvor stopper almenvellet. Og hvor begynder tyranniet?